

Інформаційні права та обов'язки громадських організацій

Баранова Алла Віталіївна, Ключник Альона Олександрівна
Сумський державний університет, юридичний факультет;
викладач кафедри АППФЕБ; студентка гр. ЮМ-21
e-mail: kafedraprivasumdu@ukr.net

In this article the constitutional and legal basis of information rights and responsibilities of public organizations. Defined range of problem areas in the field of public organizations of their information rights and ways to solve these problems.

ВСТУП

Інформаційні відносини на сучасному етапі свого розвитку потребують усе більшого регулюючого впливу права України. Це зумовлено не лише динамікою розвитку інформаційних технологій, а й виникненням багатьох випадків конфлікту інтересів різноманітних суб'єктів.

Діяльність громадських організацій є запорукою існування та розвитку демократичного суспільства. Їх інформаційні права закріплені Конституцією, ЗУ «Про громадські об'єднання», «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації» і є відкритими для ознайомлення.

ОСНОВНИЙ ТЕКСТ

Потреба громадян мати доступ до інформаційних джерел пов'язана з функціонуванням демократичних інститутів і демонструє рівень ефективності останніх.

Доступ до інформації являється складовою суб'єктивного права на інформацію та свободу слова й передбачає реалізацію можливості отримання інформації. Суб'єктивне право – можливість учасників інформаційних відносин одержувати, зберігати, використовувати та поширювати відомості, необхідні для реалізації їх прав та інтересів. В об'єктивному розумінні доступ до інформації - сукупність правових норм, що

регламентують суспільні інформаційні відносини щодо одержання їхніми учасниками відомостей, необхідних для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів, здійснення завдань і функцій.

Як зазначає Ю. Гарієвич, одним із основних аспектів доступу до інформації громадян та їх об'єднань, є максимальне розкриття інформації, він витікає з припущення, що вся інформація, так чи інакше, належить людям [3]. Інформаційні права громадських організацій включають свободу думки й слова, можливості вільного вираження поглядів та переконань, використання, збирання, зберігання й поширення інформації усно, письмово чи в інший спосіб. У законодавстві міститься вказівка щодо права громадських організацій надсилати письмові звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк. У разі необхідності, громадські організації мають право отримати дозвіл на доступ до ознайомлення з певною інформацією.

З метою полегшення реалізації інформаційних прав, законодавством передбачені гарантії забезпечення права на доступ до публічної інформації. Зокрема, ст. 3 ЗУ «Про доступ до публічної інформації» передбачені основні з них: максимальне спрощення процедури подання запиту та отримання інформації; доступ до засідань колегіальних суб'єктів владних повноважень, крім випадків, передбачених

законодавством; здійснення парламентського, громадського та державного контролю за дотриманням прав на доступ до публічної інформації; юридична відповідальність за порушення законодавства про доступ до публічної інформації тощо [2]. У свою чергу, в процесі здійснення громадськими організаціями їх функцій, вони повинні дотримуватися встановлених вимог законодавства, використовувати інформацію з обмеженим доступом лише за наявності відповідних дозволів, провадити свою діяльність із врахуванням інтересів суспільства, аби забезпечувалося стабільне та демократичне існування всіх його складових. У процесі реалізації статутних цілей громадські організації мають дотримуватися обов'язків, щодо отримання, використання та оприлюднення інформації, яка знаходиться у їх розпорядженні, здійснювати виправлення неточної чи застарілої інформації, у разі її наявності, попереджувати неправомірний доступ до певних відомостей, якщо це передбачено законом.

Відповідно до ч. 4 ст. 91 ЦК України цивільна правоздатність громадської організації виникає з моменту її створення і припиняється з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення [1]. Обсяг правоздатності конкретної громадської організації визначається метою її створення та діяльності, що закріплюється в статуті. Громадська організація, що набула статусу юридичної особи, має право на інформацію, необхідну їй для реалізації статутних цілей.

Проте, на сьогодні існує ряд проблемних аспектів у сфері реалізації громадськими організаціями їх інформаційних прав. Так, доступність інформації про діяльність влади є одним з головних засобів, що дає змогу здійснювати громадський контроль за діями державних органів. Проте, часто на практиці отримання таких відомостей виявляється неможливим. Часто громадські організації не мають доступу до повної інформації про

діяльність державних інститутів, порушується право осіб ознайомлюватися в органах влади, місцевого самоврядування із відомостями про них. Порушення інформаційних прав громадських організацій також виявляється у широкому неправомірному застосуванні грифів обмеження доступу до інформації; хаотичному розвитку інформаційного законодавства, який полягає в існуванні великої кількості нормативно-правових актів про інформацію різних рівнів, що суперечать один одному; неупорядкованості термінології інформаційного законодавства, що нерідко призводить до різного застосування правових норм на практиці; відсутності реальних механізмів забезпечення відповідальності за порушення інформаційного законодавства [4, с.246].

ВИСНОВКИ

Норми, які регламентують доступ громадян до інформації, містяться у джерелах різних галузей права: конституційного, цивільного, адміністративного, кримінального, трудового та інших. Наразі проблематика упорядкування правових норм щодо доступу до інформації є актуальною, наявна обґрунтована необхідність створення Кодексу України про інформацію з метою системного врегулювання відповідних суспільних інформаційних відносин.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Цивільний кодекс України від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – ст. 356.
- [2] Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – ст. 314.
- [3] Гарієвич Ю. Доступ до інформації в Україні: ретроспективний аналіз // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/>
- [4] Коваль В. Право на доступ до інформації / В. Коваль // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2011. – № 3. – С. 241-246.